

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
esitatud 2. juunil 2016*

Kohtuasi C-191/15

Verein für Konsumenteninformation versus Amazon EU Sàrl

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Oberster Gerichtshof (Austria kõrgeim üldkohus))

Eelotsusetaotlus — Õigusalane koostöö tsiviilasjades — Lepinguvälised võlasuhted — Määrus (EÜ) nr 864/2007 (Rooma II) — Lepingulised võlasuhted — Määrus (EÜ) nr 593/2008 (Rooma I) — Tarbijakaitse — Direktiiv 93/13/EMÜ — Isikuandmete kaitse — Direktiiv 95/46/EÜ — Ettekirjutust taotlev hagi — Direktiiv 2009/22/EÜ — Piiriülene elektrooniline kaubandus — Müügilepingu tüüptingimused — Kohaldatava õiguse valiku tingimus — Ettevõtja asukohaliikmesriigi õiguse määramine — Müügilepingu tüüptingimustes ette nähtud tingimuse ebaõiglase iseloomu hindamise suhtes kohaldatava õiguse kindlaksmääramine ettekirjutust taotleva hagi raames

I. Sissejuhatus

1. Austrias asutatud tarbijakaitseühendus Verein für Konsumenteninformation (VKI) esitas Austria kohtutes ettekirjutust taotleva hagi nõudega keelata Luksemburgis asutatud äriühingu Amazon EU Sàrl poolt tema müügilepingute tüüptingimustes Austrias elavate tarbijate suhtes väidetavalt ebaõiglase tingimuste kasutamine.

2. Sellega seoses palub Oberster Gerichtshof (Austria kõrgeim üldkohus) Euroopa Kohtult kõigepealt selgitust, millist õigust tuleb kohaldada niisuguse hagi raames nende lepingutingimuste ebaõiglase iseloomu kontrollides. Kas see tuleb kindlaks määrata määruses (EÜ) nr 864/2007 (edaspidi „Rooma II määrus“)** ette nähtud kollisiooninormide kohaldamisel, kuna hagejaks olev ühendus soovib kaitsta tarbijate ühishuve talle seadusega antud õiguse alusel, olenemata igasugusest kindlast lepingulisest suhtest? Või tuleks niisuguse kontrolli suhtes kohaldatav õigus määrata määrusega (EÜ) nr 593/2008 (edaspidi „Rooma I määrus“)** kehtestatud kollisiooninormide alusel, kuivõrd võimalik tarbijate ühishuvide kahjustamine oleks tingitud nende ja kostjaks oleva ettevõtja vahelistest lepingulistest seostest?

* Algkeel: prantsuse.

** Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. juuli 2007. aasta määrus lepinguväliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta (Rooma II) (ELT 2007, L 199, lk 40).

*** Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta määrus lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta (Rooma I) (ELT 2008, L 177, lk 6).

3. See kohus palub seejärel Euroopa Kohtul selgitada, kas lepingutingimus, millega määratakse elektroonilise kaubanduse teel sõlmitud lepingu suhtes kohaldatavaks õiguseks müüja või teenuste osutaja asukohaliikmesriigi õigus, on direktiivi 93/13/EMÜ**** tähenduses ebaõiglane.

4. Lõpuks soovib nimetatud kohus sisuliselt teada, millise liikmesriigi õiguse seisukohast, millega on üle võetud direktiiv 95/46/EÜ****, tuleb hinnata, kas lepingutingimused, mis näevad ette isikuandmete töötlemise sellise elektroonilise kaubanduse ettevõtja poolt nagu Amazon EU, kelle tegevus on suunatud oma asukohast erinevasse liikmesriiki, on õiguspärased.

II. Õiguslik raamistik

A. Liidu õigus

1. Rooma I määrus

5. Rooma I määruse artikli 1 lõikes 1 on sätestatud, et „[k]äesolevat määrust kohaldatakse seaduste konflikti korral lepingulistele võlasuhetele tsiviil- ja kaubandusajades [...]“.

6. Selle määruse artikli 3 lõikes 1 on ette nähtud, et „[l]epingu suhtes kohaldatakse lepingupoolte valitud õigust“. Määruse artikli 3 lõike 5 kohaselt määratakse „[p]oolte nõusoleku olemasolu ja kehtivus kohaldatava õiguse valiku suhtes [...] kindlaks artiklite 10, 11 ja 13 kohaselt“.

7. Sama määruse artiklis 6 pealkirjaga „Tarbijalepingud“ on sätestatud:

„1. Ilma et see piiraks artiklite 5 ja 7 kohaldamist, on leping, mille füüsiline isik on sõlminud oma tegevus- või kutsealast välja jääval eesmärgil („tarbija“) teise isikuga, kes tegutseb oma tegevus- või kutsealal („kutseala esindaja“), reguleeritud selle riigi õigusega, kus on tarbija harilik viibimiskoht, tingimusel et kutseala esindaja:

- a) teostab oma majandus- või kutsetegevust riigis, kus on tarbija harilik viibimiskoht, või
- b) kutseala esindaja suunab mis tahes viisil sellised tegevused kõnealusesse riiki või mitmesse riiki, mille hulka kuulub ka kõnealune riik,

ning et leping jääb nende tegevuste raamesse.

2. Olenemata lõikest 1 võivad pooled artikli 3 kohaselt valida lõikes 1 sätestatud nõuetele vastava lepingu suhtes kohaldatava õiguse. Selline valik ei või siiski põhjustada tarbija ilmajätmist kaitsest, mis on talle ette nähtud selliste sätetega, millest ei saa kokkuleppel kõrvale kalduda selle õiguse alusel, mis valiku puudumisel oleks olnud kohaldatav lõike 1 alusel.

[...]“

8. Rooma I määruse artikli 10 lõikes 1 on ette nähtud, et „[l]epingu või lepingutingimuse olemasolu ja kehtivus määratakse kindlaks selle õiguse alusel, mis kehtiks lepingu või lepingutingimuse suhtes käesoleva määruse alusel, kui leping või lepingutingimus kehtiks“.

**** Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiiv ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT 1993, L 95, lk 29; ELT eriväljaanne 15/02, lk 288).

***** Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiiv üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT 1995, L 281, lk 31; ELT eriväljaanne 13/15, lk 355).

3. Rooma II määrus

9. Vastavalt Rooma II määruse artikli 1 lõikele 1 kohaldatakse seda määrust „seaduste konflikti korral lepinguvälistele võlasuhetele tsiviil- ja kaubandusajades [...]“.

10. Selle määruse artikkel 4 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Kui käesolevas määruses pole sätestatud teisiti, kohaldatakse kahju õigusvastasest tekitamisest tuleneva lepinguvälise võlasuhte suhtes selle riigi õigust, kus kahju tekib, olenemata sellest, millises riigis kahju põhjustanud sündmus aset leidis, ning olenemata sellest, millises riigis või millistes riikides ilmnevad nimetatud sündmuse kaudsed tagajärjed.

[...]

3. Kui juhtumi kõikidest asjaoludest ilmneb, et kahju õigusvastane tekitamine on ilmselgelt tihedamalt seotud mõne muu riigiga kui lõigetes 1 ja 2 osutatud riik, kohaldatakse asjaomase teise riigi õigust. Ilmselgelt tihedam seos mõne teise riigiga võib eelkõige tugineda poolte vahel juba olemasolevale suhtele, nagu näiteks lepingule, mis on asjaomase kahju õigusvastase tekitamisega tihedalt seotud.“

11. Nimetatud määruse artikli 6 lõike 1 kohaselt „[k]õlvatu konkurentsi tulemusena tekkiva lepinguvälise võlasuhte suhtes kohaldatakse selle riigi õigust, kus kõlvatu konkurents mõjutab või tõenäoliselt mõjutab konkurentsisuhteid või tarbijate ühishuve“.

12. Sama määruse artikli 12 lõikes 1 on ette nähtud, et „[l]epinguvälistele võlasuhetele, mis on tekkinud lepingueelsetest toimingutest, olenemata sellest, kas leping tegelikult sõlmiti, kohaldatakse õigust, mida kohaldatakse lepingule või mida oleks lepingu sõlmimise korral sellele kohaldatud“.

4. Direktiiv 2009/22/EÜ

13. Direktiivi 2009/22/EÜ***** artiklis 1 on sätestatud:

„1. Käesoleva direktiivi eesmärk on ühtlustada liikmesriikide õigus- ja haldusnormid, mis on seotud artiklis 2 nimetatud ettekirjutust taotleivate hagidega, mille eesmärk on kaitsta tarbijate ühishuve I lisas loetletud direktiivide alusel, et tagada siseturu tõrgeteta toimimine.

2. Käesolevas direktiivis tähendab „rikkumine“ igasugust tegu, mis on vastuolus I lisas loetletud direktiividega sellistena, nagu need on siseriiklikku õiguskorda üle võetud, ja mis kahjustab lõikes 1 osutatud ühishuve.“

14. Selle direktiivi I lisa punktis 5 on nimetatud direktiivi 93/13.

15. Nimetatud direktiivi artikli 2 lõike 2 kohaselt see direktiiv „ei piira kohaldatava õiguse osas rahvusvahelise eraõiguse normide kohaldamist, tavaliselt kohaldatakse selle liikmesriigi õigusakte, kus rikkumine alguse sai, või selle liikmesriigi õigusakte, kus ilmnevad rikkumise tagajärjed“.

16. Sama direktiivi artiklis 3 on määratletud „[ettekirjutust taotleva] [h]agi esitamiseks pädevad üksused“ kui „igasugu[ne] vastavalt liikmesriigi õigusaktidele moodustatud asutus[...] või organisatsioon[...], kellel on õigustatud huvi, et artiklis 1 osutatud sätted oleksid tagatud [...]“.

***** Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv tarbijate huve kaitsvate ettekirjutuste kohta (ELT 2009, L 110, lk 30).

5. Direktiiv 93/13

17. Direktiivi 93/13 artikli 3 lõige 1 näeb ette, et „[l]epingutingimus, mille suhtes ei ole eraldi kokku lepitud, loetakse ebaõiglaseks, kui see on vastuolus heausksuse tingimusega ning kutsub esile lepinguosaliste lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste olulise tasakaalustamatuse, mis kahjustab tarbijat“.

18. Selle direktiivi artikli 4 lõike 1 kohaselt „[i]lma et see piiraks artikli 7 kohaldamist, võetakse lepingutingimuse hindamisel arvesse lepingu sõlmimise objektiks oleva kauba või teenuse laad ning viidatakse lepingu sõlmimisel kõigile sellega kaasnevatele asjaoludele ning kõigile teistele kõnealuse või muu lepingu tingimustele, millest see sõltub“.

19. Nimetatud direktiivi artiklis 5 on sätestatud:

„Lepingutes, mille kõik või teatavad tarbijale pakutavad tingimused esitatakse kirjalikult, peavad kõnealused tingimused olema koostatud lihtsas ja arusaadavas keeles. Kui tingimuse tähenduse suhtes on kahtlusi, tuleb kohaldada tarbijale kõige soodsamat tõlgendust. Seda tõlgendamiseeskirja ei kohaldata artikli 7 lõikega 2 ette nähtud menetluste puhul.“

20. Sama direktiivi artikkel 7 on sõnastatud nii:

„1. Liikmesriigid tagavad, et tarbijate ja konkurentide huvides oleksid olemas piisavad ja tõhusad vahendid, et lõpetada ebaõiglaste tingimuste seadmine lepingutes, mis müüjad või teenuste osutajad tarbijatega sõlmivad.“

2. Lõikes 1 nimetatud vahendite hulka kuuluvad sätted, mille kohaselt isikud ja organisatsioonid, kellel on liikmesriigi õiguse alusel õigustatud huvi tarbijat kaitsta, võivad kooskõlas siseriikliku õigusega pöörduda kohtute või pädevate haldusasutuste poole, kes otsustavad üldiseks kasutamiseks mõeldud lepingutingimuste ebaõigluse üle ning võivad kohaldada asjakohaseid ja tõhusaid vahendeid, et lõpetada selliste tingimuste jätkuv kasutamine.

[...]“

21. Direktiivi 93/13 lisa sisaldab näidisloetelu tingimustest, mille võib tunnistada ebaõiglasteks. Selle lisa lõike 1 punktis q on nimetatud lepingutingimused, mis võivad „jätta tarbija ilma õigusest võtta õiguslikke meetmeid või kasutada mis tahes muud õiguskaitsevahendit [...]“.

6. Direktiiv 95/46

22. Direktiivi 95/46 artiklis 4 on sätestatud:

„1. Iga liikmesriik kohaldab isikuandmete töötlemise suhtes käesoleva direktiivi kohaselt vastuvõetud siseriiklikke õigusnorme, kui:

- a) töötlemine toimub liikmesriigi territooriumil paikneva vastutava töötleja asutuse tegevuse raames; kui sama vastutav töötleja on registreeritud mitme liikmesriigi territooriumil, peab ta võtma vajalikke meetmeid tagamaks, et kõik kõnealused asutused järgivad kohaldatavates siseriiklikes õigusnormides sätestatud kohustusi;

[...]“

B. Austria õigus

23. Austria 8. märtsi 1979. aasta tarbijakaitseaduse (Konsumentenschutzgesetz, edaspidi „KSchG“) § 6 lõikes 3 on ette nähtud, et tüüptingimustes või lepinguvormides sisalduv lepingutingimus, mis on sõnastatud ebaselgelt või arusaamatult, on tühine.

24. Selle seaduse § 13a lõikes 2 on sätestatud, et § 6 kohaldatakse tarbijate kaitseks, olenemata sellest, milline õigus on lepingu suhtes kohaldatav, kui leping on sõlmitud seoses ettevõtja või tema poolt selleks kasutatud isikute tegevusega, mis toimub Austrias ja mille eesmärk on sõlmida selliseid lepinguid.

III. Põhikohtuasi, eelotsuse küsimused ja menetlus Euroopa Kohtus

25. Amazon EU on elektroonilise kaubandusega tegelev äriühing, mille asukoht on Luksemburgis. See äriühing täpsustas oma kirjalikes seisukohtades, et ta on Ameerika Ühendriikides asuva äriühingu Amazon.com, Inc. tütarettevõtja. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul ei ole kontsernil, millesse Amazon EU kuulub, Austrias asutust. Sellegipoolest sõlmib see äriühing Austrias elavate tarbijatega veebis müügilepinguid saksakeelse internetisaidi vahendusel (www.amazon.de).

26. Nende tarbijatega sõlmitud lepingud sisaldasid kuni 2012. aasta keskpaigani müügilepingute tüüptingimusi, millest kaksteist tingimust on põhikohtuasja esemeks. Konkreetselt 6., 9., 11. ja 12. tingimus olid sõnastatud järgmiselt: „6. Juhul, kui tellija tasub tellimuse eest arve alusel pärast tellimuse kättesaamist, ja muudel juhtudel, mil selleks on õigustatud alus, kontrollib ja hindab Amazon.de tellija esitatud andmeid ja vahetab asjaomast teavet teiste Amazoni kontserni kuuluvate ettevõtjate, majandusteabekeskuste ja vajaduse korral ettevõtjaga Bürgel Wirtschaftsinformationen GmbH & Co [...]“.“

„9. Enne makseviisi „tasumine arve alusel pärast tellimuse kättesaamist“ aktsepteerimist kasutame arve tasumata jäämise tõenäosuse hindamiseks lisaks enda käsutuses olevatele andmetele teavet, mida saame ettevõtjalt Bürgel Wirtschaftsinformationen GmbH [...] ja informa Solutions GmbH [...]. Nimetatud ettevõtjaid kaasatakse ka tellija esitatud aadressandmete kontrollimisel.“

„11. Kui kasutaja otsustab panna veebisaidile Amazon.de üles teatava sisu (nt klientide retsensioonid), annab ta Amazon.de-le asjaomase õiguse kehtivuse perioodiks ajaliselt ja ruumiliselt piiramatu ainulitsentsi sisu edasiseks kasutamiseks mis tahes eesmärgil nii internetis kui ka internetiväliselt.“

„12. Kohaldatav on Luksemburgi õigus, välja arvatud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsioon kaupade rahvusvahelise ostu-müügi lepingute kohta.“

27. VKI on Austrias asutatud tarbijakaitseühendus, kellel on direktiivi 2009/22 artikli 3 alusel õigus esitada ettekirjutust taotlemaid hagi. Ta esitas Handelsgericht Wien'ile (Viini kaubanduskohus, Austria), eespool nimetatud kaheteistkümne tingimuse kasutamise lõpetamist taotleva hagi ja nõude avaldada sel juhul kohtuotsus, millega tema kasutamise lõpetamist taotleb hagi rahuldatakse. VKI on seisukohal, et need tingimused rikuvad mitut Austria seadust, nende hulgas KSchG-d ja andmekaitseadust (Datenschutzgesetz, edaspidi „DSG“).

28. See kohus võttis hagi menetlusse üheteistkümne vaidlusaluse tingimuse osas kaheteistkümnest. Rooma I määruse artikli 6 lõike 2 alusel otsustas ta tunnistada kehtetuks 12. tingimuse, põhjusel et kohaldatava õiguse valikuga ei saa jätta tarbijat ilma talle tema alalise elukoha riigi seadustega tagatud kaitsest. Nimetatud kohtu hinnangul tuleb teiste tingimuste kehtivust, olenemata andmekaitsest, mis on esitatud 6., 9. ja 11. tingimuses, seega hinnata Austria õiguse seisukohast. Viimati nimetatud sätete kehtivust tuleks seevastu vastavalt direktiivile 95/46 hinnata Luksemburgi õiguse alusel.

29. Mõlemad pooled esitasid selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse Oberlandesgericht Wien'ile (Viini apellatsioonikohus, Austria). See kohus kinnitas, et vaidlusaluste tingimuste kontrollimisele kohaldatav õigus tuleb kindlaks määrata Rooma I määruses ette nähtud kollisiooninormide alusel. Ta leidis aga, et selle määruse artikli 6 lõige 2 ei võimalda järeldada, et 12. tingimus on õigusvastane. Selle kehtivust oleks selle määruse artikli 10 lõike 1 kohaselt tulnud hinnata pigem Luksemburgi õiguse alusel. Nimetatud kohus tühistas seega esimese astme kohtu otsuse ja saatis kohtuasja sellise hindamise tegemiseks viimati nimetatud kohtule tagasi. Oberlandesgericht Wien (Viini apellatsioonikohus) on samuti seisukohal, et kui 12. tingimus peaks Luksemburgi õiguse seisukohast osutama õiguspäraseks, siis peaks Handelsgericht Wien (Viini kaubanduskohus) kontrollima teisi lepingutingimusi selle õiguse alusel. Ta peaks siis võrdlema Austria õigusega, et kindlaks määrata, kas see hõlmab tarbijate jaoks soodsamaid sätteid. Nimelt ei või Rooma I määruse artikli 6 lõike 2 kohaselt Luksemburgi õiguse valimisega jätta tarbijaid ilma nende sätetega tagatud kaitsesest.

30. VKI pöördus Oberster Gerichtshof'i (Austria kõrgeim üldkohus) poole, kes otsustas menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas õigus, mis on kohaldatav ettekirjutust taotlevale hagile direktiivi 2009/22 tähenduses, määratakse Rooma II määruse artikli 4 kohaselt, kui hagi on esitatud õigusvastaste lepingutingimuste vastu, mida on kasutanud liikmesriigi residentist ettevõtja, kes sõlmib elektroonilises kaubanduses lepinguid teistes liikmesriikides, eeskätt selles riigis, kelle kohtu poole on pöördutud, resideerivate tarbijatega?

2. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav:

- a) Kas kahju tekkimise riigi (Rooma II määruse artikli 4 lõige 1) all tuleb mõista iga riiki, kuhu on kostjast ettevõtja äritegevus suunatud, nii et vaidlustatud tingimusi tuleb hinnata kohtu asukohariigi õiguse alusel, kui hagi esitamise õigusega organisatsioon esitab hagi kõnealuste tingimuste kasutamise vastu selle riigi residentidest tarbijatega tehtavates tehingutes?
- b) Kas esineb ilmselgelt tihedam seos (Rooma II määruse artikli 4 lõige 3) kostjast ettevõtja asukohariigi õigusega, kui ettevõtja tüüptingimused näevad ette, et tema sõlmitud lepingutele on kohaldatav selle riigi õigus?
- c) Kas õiguse valiku selline tingimus toob muudel kaalutlustel kaasa selle, et vaidlustatud lepingutingimusi tuleb hinnata kostjast ettevõtja asukohariigi õiguse alusel?

3. Kui vastus esimesele küsimusele on eitav, kuidas tuleb ettekirjutust taotlevale hagile kohaldatav õigus sellisel juhul määrata?

4. Olenemata eespool esitatud küsimustele antavast vastusest:

- a) Kas tüüptingimustes sisalduv säte, mille kohaselt on tarbija ja mõne muu liikmesriigi residentist ettevõtja vahel elektroonilises kaubanduses sõlmitavale lepingule kohaldatav selle ettevõtja asukohariigi õigus, on nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13 artikli 3 lõike 1 tähenduses ebaõiglane?
- b) Kas isikuandmete töötlemisele, mida teeb ettevõtja, kes sõlmib elektroonilises kaubanduses lepinguid teiste liikmesriikide residentidest tarbijatega, on vastavalt direktiivi 95/46 artikli 4 lõike 1 punktile a, olenemata muus osas kohaldatavast õigusest, kohaldatav üksnes selle liikmesriigi õigus, kus asub ettevõtja asutus, kus isikuandmeid töödeldakse, või peab ettevõtja järgima ka nende liikmesriikide andmekaitsealaseid õigusnorme, kuhu on tema äritegevus suunatud?“

31. VKI, Amazon EU, Austria, Saksamaa ja Ühendkuningriigi valitsus ning komisjon esitasid kirjalikud seisukohad ja olid esindatud 2. märtsi 2016. aasta kohtuistungil.

IV. Õiguslik analüüs

A. *Lepingutingimuste ebaõiglase iseloomu kontrollimisele ettekirjutust taotleva hagi raames kohaldatav õigus (esimene kuni kolmas küsimus)*

1. Esimese kuni kolmanda küsimuse ulatus

32. Oma esimese kuni kolmanda küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtul selgitada, milline õigus on kohaldatav „ettekirjutust taotleva hagi“ suhtes, mille on esitanud tarbijakaitseühendus direktiivi 2009/22 üle võtnud liikmesriigi seaduse alusel, et nõuda müüja või teenuste osutaja poolt ebaõiglase tingimuste kasutamise keelamist *****.

33. Kõigepealt pean tarvilikuks täpsustada nende küsimuste ulatust, rõhutades, et kohtumenetluse raames tekkiva mis tahes kollisiooni esemeks on teatud kindel õigusküsimus. Nii võib sama menetlus tõstatada mitu kollisiooni seoses eri õigusküsimustega. Igaüks neist tuleb lahendada eraldi, kohaldades vastavat küsimust reguleerivaid kollisiooninorme, vajaduse korral eri liikmesriikide õiguste kasuks.

34. Seega, kui üks hagi puudutab samaajal Rooma I määruse artikli 1 lõike 1 tähenduses „lepingulisi kohustusi“ ja Rooma II määruse artikli 1 lõike 1 tähenduses „lepinguväliseid võlasuhteid“, tuleb nende kummagi kohustuse suhtes kohaldatav õigus kindlaks määrata eri eeskirjade alusel *****.

35. Käesoleval juhul tuleb seega kindlaks teha õigus, mis ei ole mitte kohaldatav „ettekirjutust taotlevale hagile“, vaid pigem spetsiifilisele õigusküsimusele, mis on kollisiooni ese ja mida liikmesriigi kohus püüab lahendada. Nagu nähtub eelotsusetaotlusest, puudutab see niisuguste lepingutingimuste ebaõiglase iseloomu kontrollimist, mille keelustamist ettekirjutust taotleva hagi nõutakse.

2. Rooma II määruse kohaldatavus

36. Direktiivi 2009/22 artikli 2 lõikes 2 viidatakse seoses selle direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate ettekirjutust taotlevate hagide suhtes kohaldatava õigusega kohtu asukohariigi „rahvusvahelise eraõiguse normidele“.

37. Kõigepealt tuleks esimesele eelotsuse küsimusele vastamiseks kindlaks määrata, kas kohaldatavad rahvusvahelise eraõiguse normid on käesoleval juhul Rooma I määruuses nimetatud või Rooma II määruuses ette nähtud normid *****. Selle kindlaksmääramine sõltub sellest, kas kollisiooni esemeks olevad võlasuhted on lepingulised või lepinguvälised.

***** Niisuguse hagi võib esitada ka direktiivi 93/13 artikli 7 lõike 2 alusel (vt direktiivi 2009/22 I lisa märkus 1). Direktiivi 2009/22 sätted kattuvad osaliselt nimetatud artikli 7 lõike 2 sisuga ja täiendavad seda. Nimelt, kui direktiivis 93/13 ei ole selle artikli 7 lõikes 2 ette nähtud õiguskaitsevahendeid täpsustatud, siis direktiivis 2009/22 on ettekirjutust taotlevad hagi üksikasjalikult reguleeritud.

***** Vt kohtuotsus, 21.1.2016, ERGO Insurance ja Gjensidige Baltic (C-359/14 ja C-475/14, EU:C:2016:40, punktid 58 ja 59). Sellest nähtub, et kindlustusandja kohustusele katta kindlustatud isiku tsiviilvastutus kannatanu ees kohaldatav õigus tuleb määrata Rooma I määruuse alusel. Seevastu tuleb sama hagi raames õigus, mida kohaldatakse võimalikule vastutuse jagunemisele mitme isiku vahel, kes võidakse tunnistada vastutavaks, ja nende vastavate kindlustusandjate vahel, kindlaks määrata Rooma II määruuse alusel.

***** Vaidlust ei ole selles, et niisugune hagi kuulub Rooma I ja Rooma II määruuste artiklite 1 lõigete 1 tähenduses tsiviil- või kaubandusajade alla (vt selle kohta kohtuotsus, 1.10.2002, Henkel (C-167/00, EU:C:2002:555, punkt 30).

38. Euroopa Kohtul ei ole veel olnud võimalust otsustada niisuguste võlasuhete kvalifitseerimise üle, millele tuginetakse ebaõiglaste tingimuste kasutamise keelu ettekirjutust taotleva hagi raames, et piiritleda määruste Rooma I ja Rooma II vastavat kohaldamisala.

39. Niisuguse hagi kvalifitseerimise kohta (mille algatas ka VKI) kohtualluvuse kindlaksmääramiseks leidis Euroopa Kohus aga kohtuotsuses Henkel***** , et see hagi ei kuulu määrusele (EÜ) nr 44/2001 (edaspidi „Brüsseli I määrus”)***** eelnevas õigusaktis ette nähtud valikulise kohtualluvuse reegli tähenduses „lepingutega seotud asjade“ alla. Ta põhjendas seda järeldust sellega, et puudub lepingusuhe müüja ja tarbijakaitseühenduse vahel, kes tegutseb talle seadusega antud õiguse alusel selleks, et nõuda müüjal või teenuste osutajal õigusvastaste tingimuste kasutamise keelamist. See on Euroopa Kohtu hinnangul nii olenemata sellest, kas hagi on puhtalt ennetav või kas see on esitatud teatud tarbijatega juba sõlmitud lepingute tagajärjel*****.

40. Seevastu nähtub sellest kohtuotsusest, et niisugune hagi kuulub lepinguvälise kahju asjade hulka. Nimelt on selle ese võtta kostja vastutusele „müüjal lasuva lepinguvälise kohustuse alusel hoiduda oma suhetes tarbijatega teatavast tegevusest, mida seadusandja taunib“*****.

41. Käesolevas kohtuasjas palutakse Euroopa Kohtul täpsustada, kas selleks, et kindlaks määrata, kas võlasuhted, millele tuginetakse ettekirjutust taotleva hagi raames, on Rooma I ja Rooma II määruste tähenduses olemuselt lepingulised või lepinguvälised, tuleb kasutada neid samu hindamiskriteeriume.

42. VKI, nagu ka Austria ja Ühendkuningriigi valitsus on arvamusel, et need on lepinguvälised võlasuhted, mis kuuluvad Rooma II määruse kohaldamisalasse. Seevastu Amazon EU, Saksamaa valitsus ja komisjon väidavad sisuliselt, et kuigi teised ettekirjutust taotleva hagi raames tõstatatud küsimused võivad puudutada lepinguväliseid võlasuhteid***** , tuleb lepingutingimuste ebaõiglast iseloomu, mis on selle hagi esemeks, hinnata Rooma I määruse alusel eraldi. Vastavalt selle määruse artikli 10 lõikele 1 tuleks nende tingimuste seaduslikkust seega hinnata selle õiguse alusel, mis oleks nimetatud määruse alusel kohaldatav siis, kui need tingimused oleksid kehtivad.

43. Alljärgnevalt esitatud põhjustel ühinen ma esimesega nendest käsitusviisidest.

44. Kõigepealt ei puuduta küsimus, kas vaidlusalused lepingutingimused on ebaõiglased, minu arvates lepingulisi võlasuhteid.

***** Kohtuotsus, 1.10.2002 (C-167/00, EU:C:2002:555, punkt 40).

***** Nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määrus kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 2001, L 12, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 42), mille vastav säte oli artikli 5 lõikes 1. See määrus tunnistati kehtetuks ja asendati Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määrusega (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (uuesti sõnastatud) (EÜT L 351, 20.12.2012, lk 1) (niinimetatud „Brüsseli Ia määrus“). Selle määruse artikli 7 lõikes 1 on korratud Brüsseli I määruse artikli 5 lõike 1 sisu.

***** Kohtuotsus, 1.10.2002, Henkel (C-167/00, EU:C:2002:555, punktid 38 ja 39).

***** Kohtuotsus, 1.10.2002, Henkel (C-167/00, EU:C:2002:555, punkt 41).

***** Komisjon väitis oma kirjalikes seisukohtades, et Euroopa Kohtu järeldus kohtuotsuses, 1.10.2002, Henkel (C-167/00, EU:C:2002:555), ei olnud ülekantav kohaldatava õiguse kindlaksmääramisele ettekirjutust taotleva hagi raames. Selle kindlaksmääramist reguleerib tema hinnangul seega üleüldiselt Rooma I määrus. Kohtuistungil ta aga muutis oma seisukohta. Seal ta väitis sisuliselt, et isegi kui Rooma II määrus on asjassepuutuv muudes ettekirjutust taotleva hagi raames tõstatatud õigusküsimustes, on kasutamise lõpetamise nõude esemeks olevate lepingutingimuste seaduslikkuse kontrollimisele kohaldatav Rooma I määrus.

45. Seadusandja ei ole määratlenud mõisteid „lepinguline võlasuhe“ ja „lepinguväline võlasuhe“ Rooma I ja Rooma II määruste tähenduses *****. Euroopa Kohus piiritles need siiski üldjoontes kohtuotsuses ERGO Insurance ja Gjensidige Baltic *****. Ta järeldas selles, et lepinguline võlasuhe tähistab „õiguslikku kohustust, mille on isik endale vabatahtlikult teise isiku ees võtnud“ *****. Mõiste „lepinguväline võlasuhe“ omakorda tähistab igasugust kohustust, mis tekib kahju õigusvastaselt tekitamise tagajärjel, nagu see on määratletud Rooma II määruse artiklis 2 *****.

46. Euroopa Kohus ei täpsustanud aga, kas mõiste „lepinguline võlasuhe“ nõuab või mitte, et kohtuvaidluse poolte vahel oleks võetud kohustusi *****, nagu ta seda nõudis nimelt kohtuotsuses Henkel *****, selleks et kohtuasi kuuluks kohtualluvuse kollisiooni eeskirjade tähenduses lepingutega seotud asjade alla. Ent kui seda nõuet laiendatakse mõistele „lepinguline võlasuhe“, ei reguleeriks Rooma I määrus ebaõiglaste tingimuste kontrollimisele ettekirjutust taotleva hagi raames kohaldatava õiguse kindlaksmääramist. Hagejast ühendust ja kostjast müüjat või teenuste osutajat ei seo tegelikult mingi lepinguline võlasuhe.

47. Selles suhtes on Rooma I ja Rooma II määruste põhjendustes 7 rõhutatud vajadust, et nende määruste ja Brüsseli I määruse vastavad esemelised kohaldamisalad oleksid ühtselt määratletud. Sellest ei järeldu aga minu arvates, et mõisted „lepingutega seotud asjad“ Brüsseli I määruse tähenduses ja „lepinguline võlasuhe“ Rooma I määruse tähenduses peaksid automaatselt ja absoluutselt kattuma. Pigem tuleks neid tõlgendada mitte ühtemoodi, vaid paralleelselt.

48. Kui seda on selgitatud, leian ma, et mõiste „lepinguline võlasuhe“ ei sõltu kohtumenetluse poolte samasusest. Võlasuhte kvalifitseerimine kollisiooninormide kohaldamiseks sõltub nimelt selle allikast – lepingulisest või lepinguvälisest. Kohtumenetluse poolte samasus ei muuda seega selle olemust *****.

49. Peale selle – nagu märkis komisjon – põhineb nõue, et kohtumenetluse poolte vahel oleks võetud kohustusi, millest sõltuvaks seadis Euroopa Kohus lepingutega seotud asjadega ***** seotud valikulise kohtualluvuse reegli kohaldamise, põhineb kaalutlusel, et see reegel ei ole ootuspärane kostjale, kes ei ole algse lepingu pool, nagu kauba allomandaja *****. See kaalutus ei ole aga asjassepuutuv, kui tegu on kohaldatava õiguse kindlaksmääramisega.

50. Kui aga mõiste „lepinguline võlasuhe“ ei piirdu seega menetluse pooli siduva võlasuhtega, siis eeldab see vähemasti *konkreetset ja olemasolevat* kohustuse võtmist – element, mis käesoleval juhul puudub.

***** Rooma II määruse artikli 2 lõikes 1 on täpsustatud mõiste „lepinguväline võlasuhe“ sisu kaudselt, mõiste „kahju“, mille põhjustamise tulemusel see tekib, määratlemise teel.

***** Kohtuotsus, 21.1.2016 (C-359/14 ja C-475/14, EU:C:2016:40).

***** Kohtuotsus, 21.1.2016, ERGO Insurance ja Gjensidige Baltic (C-359/14 ja C-475/14, EU:C:2016:40, punkt 44).

***** Kohtuotsus, 21.1.2016, ERGO Insurance ja Gjensidige Baltic (C-359/14 ja C-475/14, EU:C:2016:40, punktid 45 ja 46).

***** Euroopa Kohtu kasutatud sõnastus ei viita sellele, et niisuguse võlasuhtega seotud isikud peaksid tingimata olema samad, kes on kohtumenetluse pooled. Ta täpsustas siiski, et see määratlus on tehtud „analoogia alusel“ mõistega „lepingutega seotud asjad“ Brüsseli I määruse tähenduses. Seda võiks seega tõlgendada ka nii, et see nõuab võlasuhtega seotud isikute samasust kohtumenetluse pooltega, kuna Euroopa Kohus nõudis seda elementi mõiste „lepingutega seotud asjad“ Brüsseli I määruses antud määratluse raames (vt käesoleva ettepaneku joonealune märkus 20).

***** Kohtuotsus, 1.10.2002 (C-167/00, EU:C:2002:555, punktid 38–40). Vt ka kohtuotsused, 17.6.1992, Handte (C-26/91, EU:C:1992:268, punktid 15 ja 21); 27.10.1998, Réunion européenne jt (C-51/97, EU:C:1998:509, punktid 17–20) ja, 5.2.2004, Frahuil (C-265/02, EU:C:2004:77, punktid 24–26).

***** Vt selle kohta kohtujuristi ettepanek, Sharpston, liidetud kohtuasjad ERGO Insurance ja Gjensidige Baltic (C-359/14 ja C-475/14, EU:C:2015:630, punkt 62).

***** Brüsseli I määruse (uuesti sõnastatud) artikli 7 lõige 1, mille kohaselt võib kostja kaevata „selle paiga kohtusse, kus tuli täita asjaomane kohustus“.

***** Vt kohtuotsus, 17.6.1992, Handte (C-26/91, EU:C:1992:268, punkt 19).

51. Märgin sellega seoses, et Rooma I määrus ei võimalda määrata õigust, mida kohaldatakse võlasuhetele, mis ei ole veel tekkinud *****. Eelkõige on selle määruse artikkel 6, nagu nähtub selle lõike 1 sõnastusest, kohaldatav ainult siis, kui on olemas leping, mille on omavahel „sõlminud“ kutseala esindaja ja tarbija.

52. Rooma II määrus on, vastupidi, kohaldatav „tõenäoliselt tekkivatele“ ***** lepinguvälistele võlasuhetele. Nende hulgas on nimelt lepingueelsetest toimingutest ***** või kõlvatu konkurentsi teost, mis tõenäoliselt mõjutab tarbijate ühishuve ***** , tekkivad võlasuhted.

53. Nagu aga Euroopa Kohus märkis kohtuotsuses Henkel ***** , on ettekirjutust taotlev hagi, erinevalt individuaalsetest õiguskaitsevahenditest (kas need esitab üksiktarbija, tarbijaterühm või nende nimel tegutsev ühendus) ***** , sõltumatu igasugusest konkreetselt ja kehtivast kohustuste võtmisest.

54. See on esiteks sõltumatu mis tahes konkreetselt ning individuaalsest vaidlusest müüja või teenuste osutaja ja tarbijate vahel ***** . Vastupidi sellele, mida väitis Amazon EU, ei astu hagejast ühendus menetlusse tarbijate asemel, keda ta esindab, vaid esitab hagi ühishuvides talle seadusega antud volituse alusel. Nii on selle hagi ese nõuda ebaõiglase tingimuste kasutamise vormis õiguskorra rikkumise lõpetamist. See on seega abstraktne, kuna see ei põhine ühelgi kindlal lepingulisel võlasuhtel ***** .

55. Teiseks on ettekirjutust taotlev hagi ennetavat laadi, kuna sellega nõutakse ebaõiglase tingimuste kasutamise keelamist edaspidi, olgu need siis juba sõlmitud lepingutes või sellised, mis võidakse lisada tulevastesse lepingutesse ***** . See on seega sõltumatu igasugusest kohustuse võtmisest, millega on üks isik juba teise ees nõustunud, ja selle eesmärk on nõuda, et kostjast müüja või teenuste osutaja lõpetaks teatavate tingimuste kasutamise, mille ta on koostanud üldiselt tüüpilingutes kasutamiseks ***** .

***** Rooma I määruse artikli 1 lõike 2 punktis i on selle määruse kohaldamisalast välja arvatud „võlasuhted, mis tulenevad lepingu sõlmimisele eelnenud toimingutest“. Peale selle on nimetatud määruse artikliga 28 selle ajalist kohaldamisala piiratud „lepingute[ga, mis on sõlmitud]“ pärast 17. detsembrit 2009.

***** Rooma II määruse artikli 2 lõige 2.

***** Rooma II määruse artikli 12 lõige 1.

***** Rooma II määruse artikli 6 lõige 1.

***** Kohtuotsus, 1.10.2002 (C-167/00, EU:C:2002:555, punkt 39).

***** Väljendi „individuaalne õiguskaitsevahend“ all pean ma silmas igasugust hagi, mis on esitatud konkreetse lepingusuhte alusel müüja või teenuste osutaja ja ühe või mitme tarbija vahel. Nii hõlmab see mõiste kõiki hagsid, milles väidetava õigusvastasuse tõttu kannatanud tarbijad on „nimetatud“ või kindlaks määratud, vastupidi abstraktset laadi kollektiivhagidele, mis on algatatud avalikes huvides, nagu põhikohtuasjas kõne all olev ettekirjutust taotlev hagi. Selle kohta on direktiivi 2009/22 põhjenduses 3 täpsustatud, et selle direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate ettekirjutust taotlejad hagi eesmärk „on kaitsta tarbijate ühishuve“, mis on määratletud kui „[ü]hishuvid [mis] ei tähenda rikkumiste tõttu kahju kannatanud inimeste huvide summat [...]“, ja sellega „ei piirata rikkumise tõttu kahju kannatanud üksikisikute algatatud hagsid“.

***** Vt kohtuotsused, 24.1.2002, komisjon vs. Itaalia (C-372/99, EU:C:2002:42, punkt 15), ja, 26.4.2012, Invitel (C-472/10, EU:C:2012:242, punkt 37).

***** Sellest abstraktsest olemusest tuleneb samuti, et ettekirjutus ebaõiglaseks tunnistatud tingimuste kasutamine lõpetada toimib kõikide tarbijate jaoks, kes on sõlminud asjaomase müüja või teenuste osutajaga lepingu, mis sisaldab neid samu tingimusi, isegi kui nad ei ole selle menetluse pooled, milles nõutakse rikkumise lõpetamist (vt selle kohta kohtuotsus, 26.4.2012, Invitel (C-472/10, EU:C:2012:242, punkt 38)).

***** Kohtuotsused, 1.10.2002, Henkel (C-167/00, EU:C:2002:555, punkt 39); 26.4.2012, Invitel (C-472/10, EU:C:2012:242, punkt 37) ja, 14.4.2016, Sales Sinués ja Drame Ba (C-381/14 ja C-385/14, EU:C:2016:252, punkt 29). Vt ka kohtuotsus, 9.9.2004, komisjon vs. Hispaania (C-70/03, EU:C:2004:505, punkt 16), milles Euroopa Kohus eristas individuaalseid õiguskaitsevahendeid ettekirjutust taotlevast hagist, märkides, et „[e]simesel juhul taotletakse kohtult või pädevatelt ametiasutustelt *in concreto* järeldust olemasolevas lepingus sisalduva tingimuse ebaõigluse kohta, samas kui teisel juhul tuleb neil teha *in abstracto* järeldus sellise tingimuse ebaõigluse kohta, mida tahetakse veel sõlmimata lepingutesse sisse viia“.

***** Vt direktiivi 93/13 artikli 7 lõige 2 ja kohtuotsus, 14.4.2016, Sales Sinués ja Drame Ba (C-381/14 ja C-385/14, EU:C:2016:252, punkt 21).

56. Seda silmas pidades ongi direktiivi 2009/22 artikli 2 lõikes 2 sätestatud, et ettekirjutust taotleva hagi raames „tavaliselt kohaldatakse selle liikmesriigi õigusakte, kus rikkumine alguse sai, või selle liikmesriigi õigusakte, kus ilmnevad rikkumise tagajärjed“. See säte toob välja asjaolu, et võlasuhted, mida selles hakis käsitletakse, tekivad mitte lepingust, vaid seaduse rikkumisest *****.

57. Järeldan sellest, et lepingutingimustega, mille keelamist nõutakse sellise ettekirjutust taotleva hagi raames, nagu on kõne all põhikohtuasjas, ei looda selles kontekstis Rooma I määruse tähenduses lepingulist võlasuhet.

58. Seevastu püütakse niisuguse hagiga tuvastada müüja või teenuste osutaja vastutust, mis tal on lepinguvälise kohustusena hoiduda oma suhetes tarbijatega ebaõiglase tingimuste kasutamisest. Selle eesmärgiks on seega hoida ära kahju tarbijate ühishuvide kahjustamise kujul, mida põhjustab selle kohustuse rikkumine. Samuti puudutab see Rooma II määruse tähenduses lepinguvälist võlasuhet, kuna see kuulub – nagu nähtub kohtuotsusest Henkel ***** – Brüsseli I määruse ***** tähenduses lepinguvälise kahju valdkonda.

59. Teiseks kinnitab seda käsitusviisi asjaolu, et kuna tegu on täpsemalt õiguse valiku tingimuse kehtivuse kontrollimisega, on Rooma I määrusega kehtestatud kollisiooninormid minu arvates sobivad ainult individuaalsete õiguskaitsvahendite puhul.

60. Selle kohta on selle määruse artikli 10 lõikes 1 ette nähtud, et lepingutingimuse kehtivus määratakse kindlaks „selle õiguse alusel, mis kehtiks [selle] määruse alusel, kui [see tingimus] kehtiks“. Selle sätte alusel tuleb seega õiguse valiku tingimuse seaduslikkust hinnata selles tingimuses valitud õiguse alusel. Kui nimetatud säte oleks kohaldatav õiguse valiku tingimuse ebaõiglase iseloomu kontrollimisele ettekirjutust taotleva hagi raames, võiks müüja või teenuste osutaja, lisades niisuguse tingimuse eelnevalt koostatud tüüptingimustesse juba enne igasuguse lepingusuhte loomist *****; otsustada nende samade tüüptingimuste kehtivuse kontrolli suhtes kohaldatava õiguse ühepoolselt.

61. Ma kahtlen siiski, et seadusandja niisugust tagajärge soovis. Sellest annab tunnistust Rooma I määruse artikli 3 lõike 5 sõnastus, mille kohaselt „[p]oolte nõusoleku olemasolu ja kehtivus[t] kohaldatava õiguse valiku suhtes“ reguleerib nimelt selle määruse artikkel 10. See viimati nimetatud säte viitab lõikes 1 ka „[l]epingu [...] olemasolu[le] ja kehtivus[ele]“. Selles ettekirjutust taotleva hagi kontekstis, mis on olemuselt abstraktne ja ennetav, ei saa olla poolte nõustumust ega lepingut, mille olemasolu ja kehtivust saaks hinnata. See tähelepanek toob välja raskused, mis võivad esineda, kui arvestada, et Rooma I määrus reguleerib kohaldatavat õigust õiguse valiku tingimuste õigusparasuse kontrollimisele, kui neil puudub seos igasuguse konkreetse ja kindlaksmääratud kohustuse võtmisega.

62. Kolmandaks leian, et Amazon EU, Saksamaa valitsuse ja komisjoni argumendid Rooma I määruse kohaldatavuse põhjenduseks ei sea minu soovitatud käsitusviisi kahtluse alla.

***** Direktiivi 2009/22 artikli 1 lõikes 2 on rikkumine määratletud kui „igasugu[ne] tegu, mis on vastuolus I lisas loetletud liidu õigusaktidega sellistena, nagu need on siseriikliku õiguskorda üle võetud, ja mis kahjustab lõikes 1 osutatud [nende direktiivide kohaldamisalasse kuuluvate tarbijate] ühishuve“.

***** Kohtuotsus, 1.10.2002 (C-167/00, EU:C:2002:55, punkt 50).

***** See käsitusviis vastab sellele, mida soovitas komisjon oma ettepanekus: Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. juuli 2003. aasta määrus lepinguvälise võlasuhte suhtes kohaldatava õiguse kohta („Rooma II“) (KOM(2003) 427 (lõplik)) (edaspidi „Rooma II määruse ettepanek“), lk 16 ja 17. Selles viitab ta Euroopa Kohtu järeldusele kohtuotsuses, 1.10.2002, Henkel (C-167/00, EU:C:2002:555), viidates, et see on kohaldatav nii pädeva kohtu kui ka kohaldatava õiguse kindlaksmääramisele.

***** Käesoleval juhul on kindel, et vaidlusalused müügilepingute tüüptingimused oli Amazon EU koostanud varem, enne kui tarbijad olid need heaks kiitnud, ning need ei olnud seega eraldi kokku lepitud.

63. Need menetluse astujad väidavad nimelt, et samade tingimuste ebaõiglase iseloomu kontrollimisele kohaldatav õigus peaks olema individuaalsete õiguskaitsevahendite ja ettekirjutust taotlevate hagide puhul ühesugune. Vastupidisel juhul võiks see kontrollimine anda, olenevalt õiguskaitsevahendi tüübist, vastuolulisi tulemusi.

64. Ma kahtlen, et niisugune sümmeetria oleks tingimata vajalik. Vastupidi, võimalus, et samu lepingutingimusi võiks vajaduse korral kontrollida ettekirjutust taotleva hagi ja individuaalse õiguskaitsevahendi raames erineva õiguskorra seaduste seisukohast, näib mulle nende kahte tüüpi kohtulikele õiguskaitsevahenditele nende erineva olemuse ja täiendavuse poolest sisemiselt omane *****.

65. Direktiiv 93/13 näeb muide sõnaselgelt ette võimaluse, et lepingutingimuste ebaõiglase iseloomu hindamine annab erineva tulemuse olenevalt õiguskaitsevahendi tüübist, mille raames seda hinnatakse. Selle direktiivi artikli 5 kohaselt nimelt tõlgendatakse lepingutingimusi, mille kohta väidetakse, et need on ebaõiglased, individuaalse õiguskaitsevahendi ja ettekirjutust taotleva hagi raames erinevate eeskirjade järgi *****.

66. Eespool esitatut arvestades leian, et nende tingimuste ebaõiglase iseloomu kontrollimisele kohaldatav õigus, mille keelustamist direktiivi 2009/22 alusel esitatud ettekirjutust taotleva hagi raames nõutakse, tuleb kindlaks määrata Rooma II määruses ette nähtud kollisiooninormide alusel.

3. Kohaldatava õiguse kindlaksmääramine Rooma II määruse alusel

67. Teise sammuna tuleb teisele eelotsuse küsimusele vastamiseks täpsustada, millised selle määruse sätted niisugust kindlaksmääramist reguleerivad.

a) Rooma II määruse artikli 6 lõike 1 kohaldatavus

68. Rooma II määruse artikli 4 lõikes 1 on üldreeglina ette nähtud, et kahju õigusvastasest tekitamisest tuleneva lepinguvälise võlasuhte suhtes kohaldatakse „selle riigi õigust, kus kahju tekib“ (*lex loci damni*).

69. Selle määruse artikli 6 lõikes 1 on sätestatud „kõlvatu konkurentsi“ tõttu tekkivate lepinguvälise võlasuhte erireeglina, et kohaldatakse „selle riigi õigust, kus kõlvatu konkurents mõjutab või tõenäoliselt mõjutab konkurentsisuhteid või tarbijate ühishuve“.

70. Nagu nimetatud määruse põhjendusest 21 nähtub, ei ole selle artikli 6 lõikes 1 sätestatud erinorm (*lex specialis*) kaugeltki sama määruse artikli 4 lõike 1 erand, vaid täpsustab selle ulatust. Teisisõnu sätestatakse Rooma II määruse artikli 6 lõikes 1 sätestatud reegluga kõlvatu konkurentsi erivaldkonnas konkreetselt *lex loci damni* põhimõte.

71. Minu arvates on Rooma II määruse artikli 6 lõige 1 kohaldatav lepinguvälisete võlasuhetele, mis tõenäoliselt tekivad direktiivi 93/13 rikkumisest, mis on toime pandud tarbijate ühishuve kahjustades.

***** Vt kohtuotsus, 14.4.2016, Sales Sinués ja Drame Ba (C-381/14 ja C-385/14, EU:C:2016:252, punkt 30), kus Euroopa Kohus rõhutas, et nendel kahte tüüpi hagidel on erinevad esemed ja õiguslikud tagajärjed.

***** Reegel, et tingimuse tähenduses kahtlemise korral loeb tarbijale soodsaim tõlgendus, ettekirjutust taotlevate kollektiivhagide puhul ei kehti. Kohtuotsuses, 9.9.2004, komisjon vs. Hispaania (C-70/03, EU:C:2004:505, punkt 16) selgitas Euroopa Kohus seda vahetegemist individuaalsete õiguskaitsevahendite ja ettekirjutust taotleva hagi erineva laadi ja eesmärkidega (vt käesoleva ettepaneku joonealune märkus 32).

72. Niisugust tõlgendust, mis minu arvates tuleneb selle sätte sõnastusest endast, kinnitavad sellega seonduvad ettevalmistavad materjalid. Selle kohta on Rooma II määruse ettepaneku seletuskirjas sõnaselgelt nimetatud selle erireegli kohaldamisalasse kuuluvate asjadena kollektiivhagid, millega taotletakse ettekirjutust ebaõiglaste tingimuste kasutamise vastu tarbijalepingutes *****.

73. Leian seega, et Rooma II määruse artikli 6 lõike 1 kohaldamisala laieneb kõikidele tegudele, mis võivad muuta turul osalejate suhteid konkurentide vahel või tarbijate suhtes kollektiivselt *****. Selle autonoomse määratluse kohaselt hõlmab „kõlvatu konkurents“ selle sätte tähenduses ebaõiglaste tingimuste kasutamist müügilepingute tüüptingimustes, kuna see võib kahjustada tarbijate kui klassi ühishuve ja seeläbi mõjutada konkurentsitingimusi turul.

74. Rooma II määruse artikli 6 lõike 1 kohaselt reguleerib Austrias elavate tarbijatega sõlmitud lepingutes ebaõiglaste tingimuste kasutamise keelamise ettekirjutust taotlevat hagi minu arvates Austria õigus. Nimelt kahjustatakse või tõenäoliselt kahjustatakse ühishuve, mida selle haviga tahetakse kaitsta, nende tarbijate elukohariigis.

b) Rooma II määruse artikli 4 lõike 3 ja artikli 12 kohaldamatus

75. Rooma II määruse artikli 4 lõikes 3 sätestatud täiendava seose reegel ei sea kahtluse alla eelmises punktis tehtud järeldust. See säte näeb „ilmselgelt tihedama seose“ korral mõne teise liikmesriigiga ette erandi *lex loci damni* üldreeglist. Nimetatud sätte kohaselt võib selline seos nimelt tuleneda „poolte vahel juba olemasoleva[st] suhte[st], nagu näiteks lepingu[st], mis on asjaomase kahju õigusvastase tekitamisega tihedalt seotud“.

76. See erand ei ole minu arvates kohaldatav olukordades, mis kuuluvad niisuguse erireegli kohaldamisalasse, nagu on sätestatud Rooma II määruse artikli 6 lõikes 1.

77. Selles suhtes tuleneb selle määruse ettevalmistavatest materjalidest, et komisjon leidis, et täiendava seose reeglid, mis vastavad selle määruse artikli 4 lõigetes 2 ja 3 ette nähtud reeglitele, „ei ole kohandatud [kõlvatu konkurentsi] asjadele üldiselt“ *****. Jagan seda seisukohta, kuna nimetatud määruse artikli 6 lõike 1 eesmärk on kaitsta ühishuve – kohtumenetluse poolte vahelistest suhetest kaugemaleulatuvalt – nähes ette spetsiaalselt selleks kohandatud reegli. See eesmärk jääks aga täitmata, kui seda reeglit oleks lubatud eirata nende poolte vaheliste isiklike seoste alusel *****.

78. Peale selle ei ole VKI ja Amazon EU käesoleval juhul seotud ühegi eelnevalt olemasoleva lepinguga (kuna müügilepingu tüüptingimused on ainult üksiktarbijate jaoks). Pealegi tuletan meelde, et kuna ettekirjutust taotlevat hagi on sõltumatu mis tahes konkreetsest ning individuaalsest vaidlusest müüja või teenuste osutaja ja tarbijate vahel, võib selle esitada, isegi kui tingimusi, mille keelustamist nõutakse, ei ole konkreetsetes lepingutes kasutatud *****. Nendel tingimustel ei tekita asjaolu, et need tüüptingimused näevad ette Luksemburgi õiguse kohaldamise – kuna puudub igasugune varasem suhe nii kohtumenetluse poolte vahel kui ka müüja või teenuste osutaja ja teatud kindlate tarbijate vahel –, ilmselgelt tihedamat seost Luksemburgiga niisuguse hagi raames.

***** Rooma II määruse ettepanek, lk 17.

***** Vt Rooma II määruse põhjendus 21.

***** Rooma II määruse ettepanek, lk 17.

***** Vt selle kohta Dickinson, A., *The Rome II Regulation: The Law Applicable to Non-Contractual Obligations*, Oxford University Press, Oxford, 2008, lk 397 ja 398.

***** Vt käesoleva ettepaneku punkt 55.

79. Rooma II määruse artikkel 12, mille kohaldatavust komisjon väidab teise võimalusena, ei ole minu arvates samuti selles kontekstis asjaspepuutuv. See õigusnorm, mis reguleerib lepingueelsetest toimingutest (*culpa in contrahendo*) tekkinud lepinguväliste võlasuhetele kohaldatavat õigust, eeldab minu arvates konkreetsete ja kindlaksmääratud lepingueelsete toimingute olemasolu. Ent ettekirjutust taotleva hagi abstraktset ja kollektiivset olemust arvestades ei ole see eeldus täidetud. Igal juhul on selle hagi eesmärk keelata mitte igasugune *culpa in contrahendo*, vaid just lepingutingimuste enda kasutamine.

c) Praktilised tagajärjed

80. Kui minu poolt välja pakutud käsitusviisi käesoleval juhul järgitakse, tuleks ettekirjutust taotleva hagi esemeks olevate tingimuste ebaõiglast iseloomu hinnata seega Rooma II määruse artikli 6 lõike 1 kohaselt ainult Austria õiguse alusel – sealhulgas nimelt Austria õigusnormide alusel, millega võetakse üle direktiiv 93/13 (nimelt KSchG).

81. Seevastu individuaalhagide raames reguleeriks seda küsimust Rooma I määruse artikli 6 lõike 2 ***** kohaselt õigus, mille on lepingupooled vaidlusaluste müügilepingu tüüptingimuste 12. tingimuse alusel valinud (kui eeldada, et see on kehtiv *****) – s.o Luksemburgi õigus. Selle õiguse kohaldamine ei piiraks siiski tarbijatele selle õiguse imperatiivsete sätetega antud kaitset, mis oleks kohaldatav valiku puudumisel *****. Selleks on selle määruse artikli 6 lõike 1 kohaselt tarbija alalise elukoha riigi õigus – käesoleval juhul Austria õigus.

B. *Õiguse valiku tingimuse ebaõiglase iseloomu hindamine (neljanda küsimuse esimene osa)*

82. Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib oma neljanda küsimuse esimeses osas, kas õiguse valiku tingimus, millega määratakse müüja või teenuste osutaja asukoha liikmesriigi õigus, nagu Amazon EU müügilepingu tüüptingimuste 12. tingimus, on direktiivi 93/13 tähenduses ebaõiglane.

83. Selle direktiivi artikli 3 lõike 1 kohaselt on lepingutingimus, mille suhtes ei ole eraldi kokku lepitud, ebaõiglane, kui see kutsub vaatamata heausksusele esile lepinguosaliste lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste olulise tasakaalustamatuse, mis kahjustab tarbijat.

84. Selle direktiivi artikli 3 lõikes 2 on täpsustatud, et tingimust ei loeta kunagi eraldi kokkulepituks, kui see on eelnevalt koostatud ning tarbija ei ole seetõttu saanud tingimust sisuliselt mõjutada, eriti eelnevalt koostatud tüüplepingute puhul. Minu arvates ei ole mingit kahtlust, et see olukord hõlmab niisuguseid müügilepingute tüüptingimusi, nagu on kõne all põhikohtuasjas.

***** Amazon EU märkis õigusega, et see säte on kohaldatav vaid tingimusel, et leping vastab ühele Rooma I määruse artikli 6 lõikes 1 sätestatud tingimustest. Lepingud, mille see äriühing sõlmis või oleks tulevikus sõlminud Austria tarbijatega, võiksid kuuluda selle sätte punktis b ette nähtud stsenaariumisse, kui Amazon EU „suunab [oma] tegevuse“ Austriasse. Mulle näib, et see nii ongi, kuna eelotsusetaotlusest nähtub, et saidil www.amazon.de saab tööpoolest sõlmida lepinguid Austria tarbijatega (vt ettepanek: Euroopa parlamendi ja nõukogu määrus lepinguliste kohustuste suhtes kohaldatava õiguse kohta (Rooma I määrus) (KOM(2005) 650 (lõplik), lk 7). Selle vajaduse korral hindamine on siiski liikmesriigi kohtute ülesanne.

***** Rooma I määruse artikli 10 lõike 1 kohaselt tuleb õiguse valiku tingimuse kehtivust individuaalse õiguskaitsevahendi raames hinnata poolte poolt valitud õiguse alusel. Juhul kui niisuguse hindamise tulemusel tunnistatakse see tingimus ebaõiglaseks, reguleerib teiste müügilepingute tüüptingimuste sätete kehtivust selle määruse artikli 6 lõike 1 alusel tarbija elukohariigi õigus (kui oletada, et üks selles sättes kehtestatud tingimustest on täidetud; vt käesoleva ettepaneku joonealune märkus 45).

***** Vt ka Rooma I määruse põhjendus 25.

85. Nimetatud direktiivi artikli 4 lõike 1 kohaselt saab lepingutingimuse tunnistada ebaõiglaseks ainult iga juhtumi puhul eraldi kontrollimise teel, arvestades kõiki juhtumi asjassepuutuvaid asjaolusid, sealhulgas lepingu esemeks olevate kaupade või teenuste laadi.

86. Peale selle on sama direktiivi artiklis 5 sätestatud, et kui tarbijale pakutavad tingimused esitatakse kirjalikult, peavad need olema koostatud „lihtsas ja arusaadavas keeles“*****.

87. Vastavalt direktiivi 93/13 artikli 3 lõikele 3 koostoimes selle direktiivi lisa punkti 1 alapunktiga q võib nimelt ebaõiglaseks tunnistada lepingutingimused, millega võidakse „jätta tarbija ilma õigusest võtta õiguslikke meetmeid [...]“*****.

88. Liikmesriigi kohtu ülesanne on teha kindlaks, kas juhtumi asjaolusid arvestades vastab lepingutingimuse eespool nimetatud sätetest tulenevatele heausksuse, tasakaalustatuse ja läbipaistvuse nõuetele*****. Euroopa Kohus on siiski pädev andma direktiivi 93/13 sätete põhjal kriteeriumid, mida see kohus võib või peab niisugusel hindamisel kasutama*****.

89. Enne tuleb ümber lükata eeldus, millele VKI argumentatsioon nähtavasti tugineb ja mille kohaselt on vaidlusaluste müügilepingu tüüpitingimuste 12. tingimuses ette nähtud, et lepingule kehtib ainult Luksemburgi õigus, ilma et tarbijatel oleks kaitse, mis on neile tagatud nende elukohariigi õiguse imperatiivsete sätetega. Minu arvates ei tulene selle tingimuse sõnastusest niisugune tõlgendus. Selle tingimusega ei saa tarbijaid – üksnes seetõttu, et selles ei ole sõnaselgelt nimetatud kaitset, mille annab neile Rooma I määruse artikli 6 lõige 2 – sellest kaitsest ilma jätta. See on nii, sest see kaitse tuleneb otseselt sellest seaduse normist, mis piirab poolte tahte autonoomiat. Nii võivad tarbijad sellele tugineda, ilma et oleks vaja, et see oleks väljendatud ka lepingulise kohustusena*****.

90. Kui selle lepingutingimuse ulatus on sel viisil täpsustatud, tuleb kindlaks määrata, kas sellega tarbijatele sel juhul pandud ebasoodsamad tingimused ulatuvad direktiivi 93/13 artikli 3 lõike 1 tähenduses lepingupoolte õiguste ja kohustuste olulise tasakaalustamatuse läveni.

91. Minu arvates ei saa õiguse valiku tingimus, millega määratakse müüja või teenuste osutaja asukohaliikmesriigi õigus, olla ebaõiglane lihtsalt seepärast, et see võib teoreetiliselt ühelt poolt raskendada hagi esitamist keskmise tarbija jaoks, kes elab teises riigis, ja teiselt poolt olla soodsam müüjale või teenuste osutajale enda kaitsmisel.

***** Isegi kui eelotsusetaotluse esitanud kohus oma küsimuste esituses sellele sättele ei viidanud, võib Euroopa Kohus seda sätet arvesse võtta, kuna selle tõlgendamist võib kasutada põhikohtuasja lahendamisel (vt eelkõige kohtuotsus, 21.2.2006, Ritter Coulais, C-152/03, EU:C:2006:123, punkt 29 ja seal viidatud kohtupraktika).

***** See lisa sisaldab ainult soovituslikku ja mitteammendavat loetelu tingimustest, mille võib tunnistada ebaõiglaseks. Seega ei tule sellesse loetellu kantud tingimust tingimata lugeda ebaõiglaseks ja vastupidi, tingimuse, mida seal ei ole, võib sellegipoolest tunnistada ebaõiglaseks (vt kohtuotsus, 7.5.2002, komisjon vs. Rootsi (C-478/99, EU:C:2002:281, punkt 20)).

***** Vt eelkõige kohtuotsus, 30.4.2014, Kásler ja Káslerné Rábai (C-26/13, EU:C:2014:282, punkt 40 ja seal viidatud kohtupraktika).

***** Vt eelkõige kohtuotsus, 9.7.2015, Bucura (C-348/14, EU:C:2015:447, punkt 46 ja seal viidatud kohtupraktika).

***** Lepingutingimuse ebaõiglase iseloomu kontrollimise raames tuleb seda nimelt tõlgendada, omistades sellele õiguslikud tagajärjed, mis sellel oleksid müüja või teenuste osutaja ja tarbijate vaheliste individuaalsete ja konkreetsete suhete kontekstis, nagu on käsitletud Rooma I määruse artikli 6 lõikes 2. Selles suhtes tuleneb kohtupraktikast, et niisugusel kontrollimisel tuleb nimelt hinnata tagajärgi, mis võivad tingimusele olla lepingule kohaldatava õiguse raames (kohtuotsus, 1.4.2004, Freiburger Kommunalbauten (C-237/02, EU:C:2004:209, punkt 21)). See õigus hõlmab minu arvates mitte ainult riigi õigust, vaid vajaduse korral ka vahetult kohaldatavaid liidu õiguse norme.

92. Tõsi on, nagu väitsid VKI ja Ühendkuningriigi valitsus, et Euroopa Kohus leidis samalaadsete kaalutluste põhjal kohtuotsuses *Océano Grupo Editorial ja Salvat Editores* ***** , et nimetatud direktiivi lisa punkti 1 alapunkti q alla kuulus lepingutingimus, millega anti ainupädevus müüja või teenuste osutaja asukoha riigi kohtutele. See järeldus ei ole minu arvates siiski analoogia alusel ülekantav niisugusele õiguse valiku tingimusele, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mille õiguslikud tagajärjed erinevad kohtualluvuse määramise tingimuse omadest.

93. Liidu õiguses on õiguse valiku tingimused põhimõtteliselt sõnaselgelt lubatud, isegi kui nendes ei ole eraldi kokku lepitud. Rooma I määruse artikli 6 lõikes 2 on nimelt sätestatud – selle normi teises lauses nimetatud reservatsiooniga – lepingupoolte õigus sätestada lepingus tarbijalepingu suhtes kohaldatav õigus. Selles õigusnormis ei tehta vahet selle järgi, kas tingimus on või ei ole eraldi kokku lepitud. Tingimuste kohta, milles ei ole selliselt kokku lepitud, ***** on direktiivi 93/13 põhjendustes 5 ja 6 muuseas märgitud, et seadusandja on spetsiaalselt ette näinud võimaluse sõlmida lepinguid, mida reguleerib muu kui tarbija elukohaliikmesriigi õigus, tunnistades seejuures vajadust teda sellisel juhul kaitsta ebaõiglase tingimuste kasutamise vastu.

94. Nendel asjaoludel leian ma, et õiguse valiku tingimus, millega määratakse müüja või teenuste osutaja asukoha liikmesriigi õigus, on ebaõiglane vaid juhul, kui sellel on teatavad sõnastusele või kontekstile omased eripärad, mis tekitavad lepingupoolte õiguste ja kohustuste olulise tasakaalustamatuse.

95. Niisugune tingimus võib olla ebaõiglane sõnastuse tõttu, mis ei vasta direktiivi 93/13 artiklis 5 sätestatud lihtsa ja arusaadava keele nõudele. Nagu kohtupraktikast nähtub, tuleb – arvestades, et tarbija on suhetes müüja või teenuste osutajaga nõrgemal läbirääkimispositsioonil eelkõige teabe osas – seda nõuet tõlgendada laialt ***** . Euroopa Kohus rõhutas ka, kui oluline on tarbija teavitamine lepingutingimuste õiguslikest tagajärgedest ***** . Neid kaalutlusi arvestades, tähendab nimetatud nõue minu arvates, et tingimus ei tohi olla keskmist tarbijat tema õiguste sisu osas eksitav.

96. Käesoleval juhul peab nimelt vaidlusalusest tingimusest olema piisavalt selgelt näha tarbija õigus tugineda oma elukohariigi õiguse imperatiivsetele sätetele, mis on talle tagatud Rooma I määruse artikli 6 lõikega 2. Selleks nõutav läbipaistvusaste sõltub kõikidest konkreetse juhtumi asjassepuutuvatest asjaoludest ***** .

***** Kohtuotsus, 27.6.2000, C-240/98–C-244/98, EU:C:2000:346, punktid 22 ja 23.

***** Vt direktiivi 93/13 artikli 3 lõige 1.

***** Vt kohtuotsus, 23.4.2015, Van Hove (C-96/14, EU:C:2015:262, punkt 40 ja seal viidatud kohtupraktika).

***** Euroopa Kohus leidis konkreetse kontekstis, et kui lepingutingimuse õiguslikud tagajärjed on sätestatud imperatiivsetes õigusnormides, siis on oluline, et müüja või teenuste osutaja tarbijat nendest normidest teavitab (kohtuotsus, 26.4.2012, Invitel (C-472/10, EU:C:2012:242, punkt 29)).

***** Vt selle kohta kohtuotsus, 21.3.2013, RWE Vertrieb (C-92/11, EU:C:2013:180, punkt 51).

97. Selles suhtes määrin, et tarbijalepingud puudutavad sageli väikesi summasid ***** , eriti elektroonilise kaubanduse raames. Nendel tingimustel ei ole keskmisel tarbijal eriti otstarbekas kaevata müüjat või teenuste osutajat kohtusse ***** . Õiguse valiku tingimus, millega määratakse muu kui tarbija elukohariigiliikmesriigi õigus, võib niisuguse hagi atraktiivsust veelgi vähendada.

98. Peale selle näib mulle tõenäoline, et keskmine tarbija ei ole piisavalt informeeritud kaitses, mille tagab talle Rooma I määruse artikli 6 lõige 2. Järelkult usaldab ta põhimõtteliselt ainult õiguse valiku tingimuse sõnastust. Tarbija võimalusel tugineda talle tema elukohariigi imperatiivsete sätetega antud kaitsesele on aga praktikas märkimisväärne tähtsus.

99. Kõigepealt hõlmavad need seadused märkimisväärnes mahus norme, millele võib tarbija tugineda. Nende hulgas on nimelt siseriiklikud normid, millega võetakse üle liidu õigustik tarbijakaitses alal, eriti elektroonilise kaubanduse alal ***** . Tegelikult, nagu nähtub seda valdkonda reguleerivatest direktiividest, on need sätted põhimõtteliselt imperatiivsed ***** .

100. Samuti on tarbija elukohariigi seadused talle üldjuhul tuttavamad ja kättesaadavamad (kas või keelelistel põhjustel), ja tal on nendele seega kergem tugineda kui müüja või teenuste osutaja asukohaliikmesriigi seadustele. Lisan siinkohal, et Rooma I määruse artikli 6 lõikes 2 ei seata minu arvates tarbija selle „kaitse[...]“, mis on talle ette nähtud nende sätetega, mille suhtes ei saa lepingust kõrvale kalduda“ tema elukohariigi õiguse alusel, kasutamise tingimuseks, et need normid peavad ette nägema sisuliselt kõrgema kaitsetaseme, kui tuleneb valitud õiguskorrast ***** . Minu arvates võimaldab selle määruse artikli 6 lõige 2 seega tarbijal tugineda üldiselt oma elukohariigi õiguse imperatiivsetele sätetele, olenemata sellest, kas need on või ei ole talle sisu poolest soodsamad kui valitud õiguse normid ***** .

***** Vt Rooma I määruse põhjendus 24.

***** Vt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. juuli 2007. aasta määruse (EÜ) nr 861/2007, millega luuakse Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlus (ELT 2007, L 199, lk 1), põhjendus 7, milles on rõhutatud, et menetluse kulud, menetlusele kuluv aeg ja asjaajamise keerukus ei kahane alati proportsionaalselt nõude väärtuse kahanemisega, nii et takistused kiire ja odava kohtumenetluse läbiviimiseks on piiriüleste juhtumite puhul suuremad. Tarbijad võivad lisaks algatada vaidluste kohtuvälise lahendamise menetluse liikmesriikide seaduste alusel, millega võetakse üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta direktiiv 2013/11/EL, tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise kohta, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 2006/2004 ja direktiivi 2009/22/EÜ (tarbijavaidluste kohtuvälise lahendamise direktiiv) (ELT 2013, L 165, lk 63).

***** Nimelt mitu direktiivi, mis on loetletud direktiivi 2009/22 I lisas ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. oktoobri 2004. aasta määruse (EÜ) nr 2006/2004 tarbijakaitseseaduse jõustamise eest vastutavate siseriiklike asutuste vahelise koostöö kohta (tarbijakaitseseaduse koostöö määrus) (ELT 2004, L 364, lk 1) lisas.

***** Nii ei või tarbijalepingupoolel teha erandit kaitses, mis on tarbijale antud direktiiviga 93/13 (vt eelkõige kohtuotsus, 26.10.2006, Mostaza Claro (C-168/05, EU:C:2006:675, punkt 36)). Vt ka nimelt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta direktiivi 2011/83/EL, tarbija õiguste kohta, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 1999/44/EÜ ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/577/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/7/EÜ (ELT 2011, L 304, lk 64), artikkel 25, ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. mai 1999. aasta direktiivi 1999/44/EÜ tarbekaupade müügi ja nendega seotud garantiide teatavate aspektide kohta (EÜT 1999, L 171, lk 12; ELT eriväljaanne 15/04, lk 223) artikli 7 lõige 1.

***** Eri õiguskordade tarbijakaitsenormide vastavate eeliste ja nendega tarbijatele tagatud kaitsetasemete võrdlemine osutub pealegi raskesti teostatavaks (vt selle kohta Hill, J., „Article 6 of the Rome I Regulation: Much ado about nothing“, *Nederlands Internationaal Privaatrecht*, 2009, kd 27, lk 443).

***** Vt mõned näited liikmesriikide otsustest selle kohta, Basedow, J., „Consumer contracts and insurance contracts in a future Rome I-regulation“, *Enforcement of international contracts in the European Union: Convergence and divergence between Brussels I and Rome I*, Intersentia, Antwerpen, Oxford, New York, 2004, lk 280 ja 281.

101. Lõpuks on tarbijal võimalus tugineda niisugusele kaitsele veelgi olulisem seetõttu, et mõnega liidu tarbijakaitse direktiividest toimub ainult minimaalne ühtlustamine *****. Teistega on liikmesriikidel lubatud säilitada või vastu võtta teatavaid siseriiklikke eeskirju teatavates nende kohaldamisalasse kuuluvates aspektides *****. Tarbija elukohaliikmesriik võib seega anda talle ulatuslikuma kaitse, kui on ette nähtud nendes direktiivides ja teatavatel juhtudel seadustes, millega on need direktiivid valitud õiguskorda üle võetud.

102. Nendel asjaoludel ma leian samamoodi nagu VKI ja Ühendkuningriigi valitsus, et kuna nimetatud 12. tingimuses ei ole nimetatud tarbija õigust tugineda oma elukohariigi imperatiivsetele normidele, võib see jätta keskmisele tarbijale eksliku mulje, et lepingule on kohaldatav ainult selle tingimuse alusel valitud õigus. Kui aga tarbija on selliselt eksitusse viidud, võib see teda heidutada kaebust esitamast peamiselt seetõttu, et ta ei tunne valitud õiguskorra tarbijakaitse seadusi *****.

103. Järelikult võib see tingimus minu arvates tekitada lepingupoolte õiguste ja kohustuste olulist tasakaalustamatust ja seepärast olla direktiivi 93/13 artikli 3 lõike 1 tähenduses ebaõiglane, mida kontrollida on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne.

104. Amazon EU väitis vastu, et niisuguse tingimuse ebaõiglasena tunnustamisega pandaks müüjatele või teenuste osutajatele liiga koormav kohustus loetleda kõik asjassepuutuvad tarbija elukohariigi imperatiivsed eeskirjad, et saaks lepingule kohaldatavat õigust valida. Selles suhtes igasuguse segaduse vältimiseks täpsustan, et selle tuvastamisega niisugust kohustust ei kaasneks. See kohustaks lihtsalt müüjaid või teenuste osutajaid valida sõnastuse, milles on õiguse valiku tingimuse sõnastuses üheselt mõistetavalt märgitud, et see ei piira kaitset, mis on tarbijatele tagatud nende elukohariigi imperatiivsete eeskirjadega, ilma et peaks tingimata need eeskirjad loetlema.

C. Isikuandmete töötlemist puudutavate tingimuste õiguspärasuse kontrollimise suhtes kohaldatav õigus (neljanda küsimuse teine osa)

105. Neljanda küsimuse teises osas palub eelotsusetaotluse esitanud kohus Euroopa Kohtul selgitada, millist õigust kohaldada sellise isikuandmete töötlemise suhtes, mida teeb elektroonilise kaubanduse ettevõtja, kes suunab oma tegevuse muusse kui oma asukohaliikmesriiki. See kohus küsib, kas niisugust töötlemist reguleerib käesoleval juhul ainult Amazon EU asukohaliikmesriigi (nimelt Luksemburg) õigus või ka Austria õigus, kuna selle äriühingu saksakeelse internetisaidi sihtgrupiks on Austrias elavad tarbijad.

***** Vt eelkõige direktiivi 93/13 artikkel 8 ja direktiivi 1999/44 artikli 1 lõige 1.

***** Vt eelkõige direktiivi 2011/83 põhjendus 2, artikli 5 lõige 4, artikli 6 lõige 7, artikli 8 lõige 6 ja artikli 9 lõige 3.

***** Vt direktiivi 93/13 põhjendus 5.

1. Esialgsed kaalutlused

106. See küsimus esitati Euroopa Kohtule, kuna VKI väitis, et Amazon EU müügilepingu tüüptingimuste 6., 9. ja 11. tingimus on vastuolus DSG-ga, millega on direktiiv 95/46 Austria õigusesse üle võetud *****. Selle konteksti seisukohast on eelotsusetaotluse esitanud kohtul tegelikult kahtlusi seoses selle direktiivi ülevõtmise siseriikliku õigusega, mille alusel tuleb nende tingimuste õiguspärasust ettekirjutust taotleva hagi raames kontrollida.

107. Selle küsimuse sõnastuse ja konteksti paralleelselt arvestamisel näib samuti, et see kohus lähtub põhieeldusest, et niisuguse kontrollimise suhtes tuleks kohaldada sama õigust, nagu kohaldatakse andmete töötlemisele, mida Amazon EU teeks vajaduse korral nende samade tingimuste alusel.

108. Ükski menetluse astujatest seda eeldust ei vaidlustanud. Ka mina nõustun sellega. Direktiivi 95/46 artikkel 4 näeb nimelt ette erieeskirjad, mis võimaldavad kindlaks teha selle artikli ülevõtmise siseriiklikku õigust, mis reguleerib teatud kindlat andmete töötlemist *****. Nende erieeskirjadega on minu arvates määratud ka nende tingimuste, mis näevad ette selle töötlemise, õiguspärasuse kontrollimise suhtes kohaldatav õigus *****.

2. Direktiivi 95/46 artikli 4 ulatus

109. Direktiivi 95/46 ettevalmistavate materjalide kohaselt on selle artikli 4 eesmärk tervikuna nimelt vältida, et sama andmetöötlustoimingut reguleeriksid rohkem kui ühe liikmesriigi seadused *****. See direktiiv põhineb nimelt ideel, et direktiiviga toimunud ühtlustamine tagab kogu liidus võrdväärse andmekaitsetaseme. Seepärast on sellega liikmesriikidele kehtestatud vastastikuse usalduse kohustus, mis on selle vastu, et sama töötlustoiming võetaks luubi alla eri liikmesriikide õiguses, mis takistab nii asjaomaste andmete liikumist *****.

***** Eelotsusetaotlusest nähtub, et just siseriikliku õiguse alusel, millega on direktiiv 2009/22 üle võetud, on VKI-l õigus esitada põhikohtuasjas kõne all olev ettekirjutust taotlev hagi. Ent selle direktiivi artikli 1 lõike 1 kohaselt on see direktiiv kohaldatav ettekirjutust taotlevatele hagidele, mille „eesmärk on kaitsta tarbijate ühishuve [selle] I lisas loetletud liidu õigusaktide alusel“. Selles lisas ei ole direktiivi 95/46 nimetatud. Järelikult ei kuulu ettekirjutust taotlevad hagi, millega nõutakse niisuguste tingimuste kasutamise keelamist, mis on selle direktiivi ülevõtmise siseriiklike seadustega (nagu DSG) vastuolus, direktiivi 2009/22 kohaldamisalasse. Seda arvestades ei saa välistada, et VKI-l on õigus nõuda DSG-ga vastuolus olevate tingimuste kasutamise lõpetamist Austria õiguse normide alusel, mis piiritlevad tarbijakaitseühenduste kaebeõigust laiemalt. Põhikohtuasja ese, nagu seda on eelotsusetaotluses kirjeldatud, viitab sellele, et see nii on, mida kontrollida on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne.

***** Rooma II määruse artikli 27 kohaselt see määrus „ei piira selliste ühenduse õigusnormide kohaldamist, milles on sätestatud konkreetse valdkonnas lepinguvälise võlasuhetega seotud kollisiooninormid“. Vt ka Rooma I määruse artikkel 23.

***** Niisuguse kontrollimise suhtes kohaldatava õiguse kindlaksmääramist tuleb seega eristada selle õiguse määramisest, mida kohaldatakse muudele ettekirjutust taotleva hagi raames tekkida võivatele õigusküsimustele, nagu nimelt küsimus, kas on üldse õigus nõuda DSG-ga vastuolus olevate tingimuste kasutamise lõpetamist.

***** Commission communication on the protection of individuals in relation to the processing of personal data in the Community and information security (KOM(90) 314 (lõplik), lk 22), ja amended proposal for a Council directive on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data (KOM(92) 422 (lõplik), lk 13). Samamoodi on direktiivi 95/46 põhjenduses 18 nimetatud vajadust, et igasugune isikuandmete töötlemine liidus peab toimuma „ühe liikmesriigi õiguse kohaselt“.

***** Vt selle kohta direktiivi 95/46 põhjendus 9.

110. See säte täidab niisiis

topeltfunktsiooni*****.

- esiteks piiritleb see direktiiviga 95/46 kehtestatud kaitseraamistiku territoriaalse kohaldamisala. Selle funktsiooniga oli tegemist kohtuasjas, milles tehti kohtuotsus Google Spain ja Google*****. Seal tuli kindlaks määrata, kas see kaitseraamistik oli kohaldatav selle direktiivi üle võtnud Hispaania õiguse kaudu andmete töötlemisele, mille vastutava töötleja asukoht oli kolmandas riigis (nimelt Ameerika Ühendriikides);
- teiseks võimaldab nimetatud artikkel 4 kindlaks teha mitme liikmesriigi õiguste hulgast selle õiguse, mis on kohaldatav konkreetsele andmete töötlemisele. Just seda funktsiooni tuleb rakendada käesolevas kohtuasjas, täpselt nagu kohtuasjas, milles tehti kohtuotsus Weltimmo*****.

111. Kui see on täpsustatud, tuleneb direktiivi 95/46 artikli 4 lõike 1 punktist a, et liikmesriigi ülevõtmiseaduse kohaldatavus isikuandmete töötlemise suhtes eeldab, et täidetud on kaks tingimust:

- esiteks, vastutaval töötlejal peab olema „asutus“ selles liikmesriigis;
- teiseks, see töötlemine peab toimuma selle asutuse „tegevuse raames“.

112. Teine tingimus osutub praktikas otsustavaks, kui ettevõtjal on asutused mitmes liikmesriigis*****. See võimaldab siis kindlaks määrata, kumb nende liikmesriikide õigustest asjaomase töötlustoimingu suhtes kehtib: kohaldatav on ainult selle asutuse liikmesriigi õigus, mille tegevuse raames see andmetöötlus toimub*****.

113. Käesoleval juhul ei ole vaidlust selles, et Amazon EU müügilepingu tüüptingimuste 6., 9. ja 11. tingimuses on ette nähtud „isikuandmete töötlemine“, mis kuulub direktiivi 95/46 kohaldamisalasse*****. Tuleb samuti hinnata, kas see töötlemine on ette nähtud selle äriühingu Austrias, Luksemburgis või – kuigi seda võimalust ei ole eelotsusetaotluse esitanud kohus ega menetlusse astujad nimetanud – Saksamaal asuva „asutuse“ „tegevuse raames“.

***** Vt kohtujuristi ettepanek, Cruz Villalón, kohtuasi Weltimmo (C-230/14, EU:C:2015:426, punkt 23).

***** Kohtuotsus, 13.5.2014 (C-131/12, EU:C:2014:317).

***** Kohtuotsus, 1.10.2015 (C-230/14, EU:C:2015:639).

***** Vt kohtujuristi ettepanek, Cruz Villalón, kohtuasi Weltimmo (C-230/14, EU:C:2015:426, punkt 40).

***** Ei ole välistatud, et sama andmetöötlus ettevõtja poolt seisneb mitmes toimingus, mis on seotud selle eri asutuste tegevusega. Sellisel juhul kuuluks minu arvates iga toiming selle liikmesriigi õigusesse, kus asub asutus, mille tegevuse raames töötlustoiming toimub.

***** Direktiivi 95/46 artikli 2 punktis b on määratletud „isikuandmete töötlemine“ kui „iga isikuandmetega tehtav toiming või toimingute kogum [...]“, näiteks nimelt nende kogumine, kasutamine ja üleandmine.

3. Võimalik Austria õiguse kohaldatavus

114. Amazon EU asutuse olemasolu kohta Austrias märgin kohe alguses, et direktiivi 95/46 artikli 4 lõike 1 punkti a tähenduses mõiste „asutus“ on autonoomse tähendusega *****.

115. Nimetatud direktiivi põhjenduse 19 kohaselt tähendab see mõiste „tegelikku ja tulemuslikku tegutsemist ning stabiilset asukohta“. Selles põhjenduses on täpsustatud, et „selles suhtes ei ole määravaks asutatud üksuse õiguslik vorm [...]“. Selles on samuti märgitud, et kui sama vastutav töötleja on asutatud mitme liikmesriigi territooriumil, peab ta tagama, et kõik tema asutused täidavad nende tegevuse suhtes kohaldatavas liikmesriigi õiguses ette nähtud kohustusi.

116. Neid õigusnorme silmas pidades, pidas Euroopa Kohus kohtuotsuses Weltimmo ***** kohaseks tõlgendada mõistet „asutus“ laialt, leides, et see laieneb „tegelikule ja tulemuslikule, kas või minimaalsele tegevusele, mida teostatakse stabiilse asukoha kaudu“, olenemata valitud õiguslikust vormist. Ta täpsustas selles, et „määravaks kindlaks, kas andmete töötlemise eest vastutaval äriühingul on direktiivi 95/46 tähenduses asutus mõnes teises liikmesriigis kui see liikmesriik või kolmas riik, kus ta on registreeritud, tuleb tõlgendada nii asukoha stabiilsuse astet kui ka tegutsemise tegelikkust selles teises liikmesriigis“ *****.

117. Euroopa Kohus jättis seejärel liikmesriigi kohtu hooleks neid põhimõtteid arvesse võttes kindlaks määrata, kas asjaomasel äriühingul oli hulga kriteeriumide seisukohast asutus Ungaris. Ühelt poolt palus ta sellel arvesse võtta asjaolu, et asjaomane tegevus seisnes Ungaris asuva kinnisvara kohta ja ungari keeles kirjutatud kinnisvarakuulutuste internetisaitide haldamises – nii et nende saitide haldamine oli peamiselt või koguni tervenisti suunatud sellele liikmesriigile. Teiselt poolt rõhutas Euroopa Kohus seda, et äriühingul oli Ungaris esindaja, kelle ülesanne oli nõuda sisse sellest tegevusest tekkinud nõudeid ja esindada äriühingut asjaomase andmetöötlemisega seotud menetlustes, nagu ka pangakonto avamine ja postkontori postkasti kasutamine Ungaris *****. Märgin lisaks, et nende kriteeriumide sedastamine Euroopa Kohtu poolt eeldab, et lihtsalt asjaolu, et nimetatud internetisaidid olid Ungaris kättesaadavad, ei tähenda, et Ungaris oli asutus olemas.

118. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on seda kohtupraktikat silmas pidades ja kõiki juhtumi asjassepuutuvaid asjaolusid arvesse võttes kindlaks määrata, kas äriühingul Amazon EU on Austrias asutus. Euroopa Kohtul on siiski õigus anda talle teatavad viited, millest ta võib niisuguse hindamise raames juhinduda, nagu on järgnevalt välja pakutud.

119. Kõigepealt asjaolu, et Amazon EU on registreeritud ja tema asukoht on Luksemburgis ja et tal ei ole tüdarettevõtet ega filiaali Austrias, ei välista, et tal on seal direktiivi 95/46 tähenduses asutus.

***** Nimelt tuleneb nii liidu õiguse ühetaolise kohaldamise nõudest kui ka võrdsuse põhimõttega seonduvatest nõuetest, et sellise liidu õigusnormi sõnastust, mis ei viita sõnaselgelt liikmesriikide õigusele õigusnormi tähenduse ja ulatuse kindlaksmääramiseks, tuleb tavaliselt kogu Euroopa Liidus tõlgendada autonoomselt ja ühetaoliselt ning sellise tõlgenduse andmisel tuleb arvesse võtta sätte konteksti ja asjaomase õigusakti eesmärki (vt kohtuotsus, 3.9.2014, Deckmyn ja Vrijheidsfonds (C-201/13, EU:C:2014:2132, punkt 14 ja seal viidatud kohtupraktika)).

***** Kohtuotsus, 1.10.2015 (C-230/14, EU:C:2015:639, punktid 28 ja 31).

***** Kohtuotsus, 1.10.2015, Weltimmo (C-230/14, EU:C:2015:639, punkt 29).

***** Kohtuotsus, 1.10.2015, Weltimmo (C-230/14, EU:C:2015:639, punktid 32 ja 33).

120. Seejärel nähtub eelotsusetaotlusest, et Amazon EU astub suhtesse ja sõlmib lepinguid Austria tarbijatega oma saksakeelse internetisaidi kaudu. Võttes nimelt arvesse käesoleva ettepaneku punktides 116 ja 117 esitatud kohtupraktikat, ei näita minu arvates ainuüksi see element, et Austrias on olemas Amazon EU asutus, kui puuduvad muud tegurid, mis võivad tõendada, et sellel äriühingul on seal „stabiilne asukoht“.

121. Lõpuks ei välista ma, et – nagu seda väitis VKI – võimalik müügijärgne teenindus, nagu pretensioonide teenindus Austrias elavatele klientidele, võiks olla asutus Austrias. Ainult selline tuvastus üksi ei õigusta siiski DSG kohaldatavust.

122. Isegi kui oletada, et selline teenindus on olemas ja see kvalifitseerub asutuseks, tuleks tegelikult siiski veel tõendada, et vaidlusalustes tingimustes ette nähtud andmete töötlemine on ette nähtud selle teeninduse tegevuse raames direktiivi 95/46 artikli 4 lõike 1 punktis a sätestatud teise tingimuse tähenduses.

123. Euroopa Kohtul oli võimalus kontrollida sellest tingimusest kinnipidamist kohtuotsuses Google Spain ja Google *****. Ta valis selle laia tõlgendamise, leides sisuliselt, et see tingimus oli täidetud, kuna Ameerika Ühendriikides asutatud otsingumootori haldaja tegevus (mille tarbeks toimus kõnealune andmete töötlemine) ja Hispaanias asuva tema asutuse reklaamipinna turustamise ja müügi tegevus olid „lahutamatu seotud“ *****.

124. Ma kahtlen aga, et see käsitusviis on käesolevale kohtuasjale ülekantav. Peale muude faktiliste erinevuste erineb kohtuasi, milles tehti see kohtuotsus, käesolevast kohtuasjast selle poolest, et nimetatud kohtuasjas tuli hinnata, kas asjaomane andmete töötlemine kuulus või mitte direktiiviga 95/46 (selle üle võtnud Hispaania õiguse kaudu) kehtestatud kaitseraamistiku alla. Minu arvates just seda silmas pidades tõlgendas Euroopa Kohus selle direktiivi artikli 4 lõike 1 punktis a sätestatud teist tingimust laiendavalt, et vältida, et niisugune töötlemine lahutataks direktiivis ette nähtud kohustustest ja tagatistest *****.

125. Käesoleval juhul tuleb seevastu kindlaks määrata, milline mitmest selle direktiivi üle võtnud siseriiklikust õigusest reguleerib vaidlusalustes tingimustes ette nähtud andmetöötlustoiminguid. Selleks tuleb kindlaks teha asutus, mille tegevuse hulka need toimingud kõige otsesemalt kuuluvad. Ent esmapilgul näib mulle – tingimusel et eelotsusetaotluse esitanud kohus seda kontrollib –, et Amazon EU tüüpitingimuste 6., 9. ja 11. tingimuses ette nähtud toimingud ei ole otseselt seotud tema võimaliku müügijärgse teeninduse tegevusega Austrias.

4. Luksemburgi või Saksa õiguse võimalik kohaldatavus

126. Kui oletada, et eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et äriühingul Amazon EU ei ole Austrias asutust või et igal juhul nendes tingimustes ette nähtud tööstustoiminguid ei saa arvestada selle asutuse tegevuse osaks, siis tuleks veel kontrollida direktiivi 95/46 artikli 4 lõike 1 punktis a sätestatud kahe tingimuse seisukohast, kas nimetatud toimingutele kehtib mõne teise liikmesriigi õigus ja sel juhul see kindlaks teha.

***** Kohtuotsus, 13.5.2014 (C-131/12, EU:C:2014:317). Kohtuotsuses, 1.10.2015, Weltimmo (C-230/14, EU:C:2015:639, punkt 38) puudutas Euroopa Kohtu analüüs ainult asutuse olemasolu Ungaris, kuna ei olnud vaidlustatud asjaolu, et asjaomane töötlemine toimus kõnealuse äriühingu tegevuse raames Ungaris.

***** Kohtuotsus, 13.5.2014, Google Spain ja Google (C-131/12, EU:C:2014:317, punkt 56).

***** Kohtuotsus, 13.5.2014, Google Spain ja Google (C-131/12, EU:C:2014:317, punktid 54 ja 58).

127. Eelotsusetaotluse esitanud kohtul ega menetlusse astujatel ei ole kahtlusi selles suhtes, et äriühingul Amazon EU on asutus Luksemburgis. Sellegipoolest võiks kahelda, kas nimetatud tingimustes ette nähtud töötlustoimingud ei ole seotud pigem selle äriühingu võimaliku asutuse tegevusega Saksamaal. See äriühing loob nimelt Austria tarbijatega suhteid Saksa domeeninimega internetisaidi www.amazon.de kaudu. Amazon EU tüüptingimuste 6. tingimuses on muide märgitud, et „Amazon.de“ kontrollib, hindab ja vahetab – see tähendab töötleb – klientide isikuandmeid*****. Neid näitajaid arvestades võiks kaaluda Saksa õiguse kohaldatavust. Eelotsusetaotluses ei ole siiski esitatud muid faktilisi andmeid Amazon EU tegevuse kohta Saksamaal.

128. Nendel asjaoludel on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne kontrollida, ka pidades silmas käesoleva ettepaneku punktides 116 ja 117 esitatud kohtupraktikat, kas äriühingul Amazon EU on Saksamaal direktiivi 95/46 artikli 4 lõike 1 punkti a tähenduses asutus. Jaatava vastuse korral peab see kohus kontrollima, kas asjaomastes tingimustes ette nähtud töötlustoimingud on ette nähtud toimuma selle asutuse või Amazon EU Luksemburgis asuva asutuse tegevuse raames.

V. Ettepanek

129. Kõike eespool märgitud arvestades teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata eelotsuse küsimustele järgmiselt:

1. Müüja või teenuste osutaja poolt teises liikmesriigis elavatele tarbijatele mõeldud müügilepingu tüüptingimustes ette nähtud tingimuste ebaõiglase iseloomu kontrollimise suhtes kohaldatav õigus tuleb kindlaks määrata Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. juuli 2007. aasta määruse (EÜ) nr 864/2007 lepinguväliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta („Rooma II“) artikli 6 lõike 1 alusel, kui see kontrollimine toimub ettekirjutust taotleva hagi raames, milles nõutakse nende tingimuste kasutamise keelustamist ja mis on esitatud siseriikliku seaduse alusel, millega on üle võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta direktiiv 2009/22/EÜ tarbijate huve kaitsvate ettekirjutuste kohta.
2. Määruse nr 864/2007 artikli 4 lõige 3 ei reguleeri teises liikmesriigis elavate tarbijate jaoks mõeldud müügilepingu tüüptingimustes müüja või teenuste osutaja poolt ette nähtud tingimuste ebaõiglase iseloomu kontrollimise suhtes kohaldatava õiguse kindlaksmääramist, kui see kontrollimine toimub ettekirjutust taotleva hagi raames, millega nõutakse nende tingimuste kasutamise keelustamist ja mis on esitatud direktiivi 2009/22 üle võtnud siseriikliku seaduse alusel.
3. Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes artikli 3 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et müügilepingu tüüptingimustes müüja või teenuste osutaja poolt ette nähtud tingimus – milles ei ole eraldi kokku lepitud ja mille kohaselt tarbijaga elektroonilise kaubanduse teel sõlmitud lepingule kohaldatakse selle müüja või teenuste osutaja asukohaliikmesriigi õigust – on ebaõiglane, kui see on tarbijat eksitav, jättes talle mulje, et lepingule on kohaldatav ainult selle liikmesriigi õigus, teavitamata tarbijat asjaolust, et tarbijal on Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta määruse (EÜ) nr 593/2008 lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta („Rooma I“) artikli 6 lõike 2 alusel õigus tugineda kaitsele, mis on talle tagatud selle õiguse imperatiivsete sätetega, mis oleks kohaldatav selle tingimuse puudumisel; seda tuleb kõikide asjassepuutuvate asjaolude seisukohast kontrollida liikmesriigi kohtul.
4. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta artikli 4 lõike 1 punkti a tuleb tõlgendada nii, et isikuandmete töötlemise toimingule võib kohaldada ainult ühe liikmesriigi

***** Vt direktiivi 95/46 artikli 2 punkt b.

õigust. See liikmesriik on see, kus on vastutaval töötlejal asutus selles tähenduses, et ta teostab seal oma tegelikku ja tulemuslikku tegevust stabiilse asukoha kaudu, mille tegevuse raames toimub asjaomane toiming. Selle hindamine on liikmesriigi kohtu ülesanne.